

הנדון: תזכיר חוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (תיקון מס'...)(הוראות שונות), תשפ"א-2020

1. פרטיות ישראל (ע"ר) היא עמותה שנועדה לפעול למען קידום וביצור הזכות לפרטיות בישראל. עם מייסדי העמותה נמנים מיטב המומחים בארץ בתחום הפרטיות, והיא מיועדת לפעול בהיבטים מגוונים ובהם קידום מהלכים להתאמת החקיקה לאתגרי הפרטיות של המאה ה-21, נקיטת צעדים משפטיים לצורך שמירה והגנה על הזכות לפרטיות, עידוד וקידום יוזמות טכנולוגיות המקדמות שילוב של פרטיות וחדשנות (Privacy by Design ו-Privacy Enhancing Technologies) והגברת המודעות לחשיבות הזכות לפרטיות בקרב הציבור הרחב בכלל והצעירים בפרט.
 2. ב-24 באוקטובר 2020 פרסם משרדכם באתר התזכירים הממשלתי את תזכיר החוק שבנדון. התזכיר מבקש להתיר העברת מידע מחקירות אפידמיולוגיות ממשרד הבריאות למשטרת ישראל לצורך חקירות פליליות ("התיקון").
 3. כבר בראשית הדברים נציין כי "פרטיות ישראל" מתנגדת לתיקון מהטעמים המצטברים של פגיעה בזכות החוקתית לפרטיות ופגיעה קשה באמון הציבור החותרת תחת האינטרס לעודד מסירת מידע שלם בחקירות אפידמיולוגיות. התיקון מבקש ליצור הסדר עקיף להעברת מידע רגיש למשטרת ישראל, בחסות חוק הסמכויות המיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה, תוך עקיפת מנגנונים חוקתיים שמטרתם להגן על הזכות לפרטיות.
 4. כידוע, חקירות אפידמיולוגיות עוסקות מטיבן באיסוף מידע רפואי רגיש של החולה, מידע אישי על קרוביו ומכריו ומידע אודות המקומות שבהם שהה החולה. אין מדובר רק במידע רפואי שסוקר את מצבו הרפואי של אדם בהווה (האם הוא חולה), אלא מדובר במידע שעשוי להשליך על מצבו הרפואי של אדם בעתיד (האם הוא עלול לחלות). זהו מידע רגיש ואינטימי במיוחד על אודותיו של אדם, והוא כפוף לחובת סודיות רפואית (סעיף 20 לחוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996) ולחובה לשמור על פרטיות החולה (סעיף 10 לאותו חוק).
 5. נוסף על המידע הרפואי הרב שנצבר אודות חולה קורונה, המידע מכיל גם מידע אישי ורגיש של קרובים של אותו אדם: היכן שהו עם החולה, הקשר שלהם לחולה ופרטי הקשר שלהם. אותם קרובים אינם בגדר נחקרים, ואין הצדקה חוקית להעברת מידע אודותיהם למשטרה, גם לא במסגרת התיקון האמור.
 6. הן מידע רפואי והן מידע על מיקומו של אדם הם פרטים הנחשבים בעלי רגישות מיוחדת בחוק. כך לדוגמה, תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), תשע"ז-2017 קובעות כי מידע רפואי מעלה את רמת האבטחה הנדרשת ממאגר מידע. כיוצא בזה, תזכיר חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס') (הגדרות וצמצום חובת הרישום), התש"ף - 2020 מבקש להגדיר מידע רפואי ונתוני מיקום כ"מידע בעל רגישות מיוחדת".
- יצירת הסדר עקיף לפגיעה בזכות לפרטיות**
7. פרטיות היא זכות חוקתית בשיטה המשפטית בישראל. הזכות לפרטיות מעוגנת בסעיף 7 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו ולפיכך היא בעלת מעמד חוקתי על-חוקי. בית המשפט העליון הגדירה "אחת

החירויות המעצבות את אופיו של המשטר בישראל כמשטר דמוקרטי" (בג"ץ 2109/20, 2135/20, 2141/20, 2187/20 **בן מאיר ואח' נ' ראש הממשלה ואח'** (26.4.2020). חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 ותקנות הגנת הפרטיות (תנאי החזקת מידע ושמירתו וסדרי העברת מידע בין גופים ציבוריים), התשמ"ו-1986, מסדירים באופן פרטני את המסגרת המשפטית להעברת מידע בין גופים ציבוריים.

8. סעיף 20 לחוק לפקודת בריאות העם קובע סמכויות לדרוש מידע במסגרת חקירה אפידמיולוגית. סעיף זה נועד לאפשר איסוף מידע לצורך איתור וזיהוי של מי שבאו במגע עם חולים, ועלולים להיות חולים בעצמם ולהדביק אחרים.¹ מידע כזה נחוץ לאיתור מגעים וצמצום שרשראות הדבקה. אשר על כן על הפקודה לעודד מסירת מידע שלם ואמיתי במסגרת חקירה אפידמיולוגית. אדם שיחשוש שמידע שהוא מוסר ישמש נגדו, עלול לשקר בחקירה.

9. כעת מבקש התזכיר לאפשר למשטרה קבלת מידע שנאסף בחקירה אפידמיולוגית לצרכי חקירות פליליות. הוא אפילו אינו מגביל זאת לחקירות שעניינן נוגע למגפת הקורונה, כגון הפרת חובת בידוד - אלא לצורך כל חקירה פלילית אפשר יהיה לקבל מידע זה. הסדר מסוג זה סותר מניה וביה את תכלית הוראות הפקודה, שמבקשות להסדיר את אופן ביצוע חקירות אפידמיולוגיות.

10. התיקון מנסה אפוא ליצור הסדר המאפשר למשטרה לקבל מידע רפואי ונתוני מיקום של תושבים לצרכי אכיפה וחקירה פלילית הוא לא עושה זאת באופן פוזיטיבי ומפורש אלא בדרך של שמירת דינים כביכול. קביעת ההסדר באופן עקיף, כפי שמציע התיקון, מעלה שאלות בדבר סמכות המשטרה לעשות שימוש במידע שמתקבל בדרך זו ועל אופן שיקול הדעת של חוקר אפידמיולוגי לקבוע האם עולה מהמידע חשד לעבירה פלילית.

פגיעה באמון הציבור

11. התיקון, המבקש לתת למשטרה זכות לקבלת מידע מכל חקירה אפידמיולוגית ולצורך כל חקירה פלילית, מצטרף למספר רב של עדויות לפיהן המשטרה עושה שימוש נרחב במידע אישי של אזרחים, שכולל תשאול אזרחים רבים ללא חשד סביר, צילום מפגינים בטלפונים אישיים, הפצת תמונות של עצורים ביישומון "וואטסאפ", פרסום צילומים של מפגינים ו/או עצורים (מצורף לנוחיותכם מכתב בנושא מטעמנו מיום 8 באוקטובר 2020).

12. אנו מצויים כעת בתקופת משבר, בה האמון הציבורי בפעולות המדינה והמשטרה וההתגייסות של הציבור הם קריטיים ליכולת ההתמודדות של מדינת ישראל עם נגיף הקורונה. ואילו, אם לא די בכך שנשמעים קולות מדאיגים על חוסר שיתוף פעולה של אזרחים בחקירות אפידמיולוגיות, הממשלה מבקשת כעת להשתמש במידע רפואי ורגיש של חולים לצורך בירור של חקירות פליליות.

13. העברת מידע אפידמיולוגי למשטרה איננה הכרח המציאות. למשטרה חטיבת מודיעין שתפקידה, בין היתר, לאסוף ידיעות בנושאים שבתחום אחריותה של המשטרה. קשירת המערך האפידמיולוגי תחילה לשב"כ וכעת למשטרה – תפגע אנושות ביכולת של מערכת הבריאות לעבוד יחד עם הציבור בהתמודדות עם נגיף הקורונה.

14. יתרה מזאת, העברת מידע אפידמיולוגי למשטרה עשויה אף לפגוע באמון שרוחש הציבור לגורמים המקצועיים, מתוך הפחד שמטילה הידיעה כי מידע שיימסר עשוי לשמש נגד אדם בחקירה פלילית.

¹ הצעת חוק לתיקון פקודת בריאות העם (נגיף הקורונה החדש - הוראות שונות) (הוראת שעה), התש"ף-2020

15. על המדינה, והממשלה בפרט, לעודד שיתוף פעולה וערבות הדדית שלא בדרך של הפחדה. משבר הקורונה הוא לא רק משבר בריאותי, הוא משבר חברתי, כלכלי ובמקרים רבים גם נפשי.² הוספת ממד של פחד לחקירות האפידמיולוגית, שמא ישמשו לחקירות פליליות, הופך את החקירה האפידמיולוגית מהליך רפואי שנועד למנוע הדבקה בנגיף הקורונה לחקירה שעשויות להיות לה השלכות קשות על האדם.

בכבוד רב,

עו"ד נעמה מטרסו, מנכ"לית

פרטיות ישראל (ע"ר)

העתק:

עו"ד רז נזרי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי)
עו"ד אורי שוורץ, היועץ המשפטי, משרד הבריאות
תני"צ אילת אלישר, היועצת המשפטית, משרתת ישראל
ד"ר שלומית ווגמן, מ"מ ראש הרשות להגנת הפרטיות

² סקר מדגם מיום 6.10.20 שהזמינה חברת החדשות (12N) מראה כי מצבם הנפשי של 56% מהאוכלוסייה השתנה לרעה בעקבות הקורונה:
https://www.mako.co.il/news-israel/2020_q3/Article-85d33a69f600571027.htm